

BESLUT

2020-09-21 Dnr: 20/01526

SAKEN

Forum, SVT2, 2020-04-08, inslag om Folkhälsomyndighetens presskonferens; fråga om saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGET

Det aktuella inslaget sändes direkt efter en presskonferens av Folkhälsomyndigheten. I *SVT Nyheter*s studio resonerade en reporter och en programledare om tittares kommentarer på presskonferensen. Bland annat följande sades.

(Reporter) – Vi kollar här i chatten så är det många som kommenterar att, de är fortfarande, många är väldigt oroade över dödstalen som vi har här i Sverige och jämför det med våra grannländer och tycker då att den här svenska linjen med frihet under ansvar är, känns otrygg och de undrar varför man inte har haft hårdare restriktioner här i Sverige.
(Programledare) – Ja, det är ju helt enkelt den linjen som Folkhälsomyndigheten och regeringen har tagit och det är ju svårt att säga, det är ju, vad ska man säga, varje år i en vanlig influensa så är det ju någonstans mellan tusen, femtonhundra, tvåtusen som dör, normalt sett av en vanlig influensa som vi har sett tidigare. Och nu är, var vi uppe i 687. Men det är klart att man är orolig, det är klart.

ANMÄLAN

Anmälaren anför att det inte stämmer att en vanlig säsongsinfluensa orsakar 1000–2000 dödsfall per år. Bortsett från vissa år med toppar på 500–800 döda har det genomsnittliga dödstalet varit ungefär 200.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television AB (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför sammanfattningsvis följande.

Det aktuella inslaget var en del av *SVT Nyheter*s intensiva och pågående rapportering om covid-19. Den här dagen, den 8 april 2020, rapporterade Folkhälsomyndigheten att det i Sverige fanns 8419 personer med bekräftad smitta

och 647 konstaterade dödsfall till följd av covid-19. Jämförelser med andra influensor gjordes vid den här tiden, i *SVT Nyheter* och andra medier, vid flera tillfällen och ur olika aspekter.

En utmaning med sådana jämförelser är att influensarelaterad dödlighet är svår att mäta. I dödsorsaksregistret varierar antalet dödsfall i influensa under åren 2015–2018 mellan 255 och 1012. I Socialstyrelsens beräkningar, som i tillägg till dödsorsaksregistret också innehåller patienter som vårdats i specialistvård med en influensadiagnos och sedan avlidit inom 30 dagar, för åren 2015–2019 uppgår siffran till i genomsnitt 685 avlidna personer per säsong. I tillägg till beräkningen skriver Socialstyrelsen att det troligtvis är fler som avlider av influensan, men att det inte har registrerats som dödsorsak eller som diagnos i specialistvården. I Folkhälso-myndighetens rapport ”Influensasäsongen 2017–2018” förklaras svårigheterna med korrekta mätningar av dödlighet med att många som får influensa inte provtas och därför inte finns som laboratorieverifierade fall.

För att skatta den verkliga dödligheten i säsongsinfluensa görs särskilda modelleringar, såsom analyser av överdödlighet vecka för vecka. Enligt en sammanställning av flera forskare, som publicerats av Socialstyrelsen och i Läkartidningen, ligger dödligheten vissa år bara i åldersgrupper över 65 år på mellan 1000 och 2000 per säsong.

De år då mycket influensa A(H3N2) har cirkulerat har mellan 1000 och 2000 personer över 65 år avlidit till följd av influensa. Bakteriell lunginflammation och hjärtinfarkt eller hjärtsvikt är de vanligaste dödsorsakerna vid influensa hos äldre.

Kommentaren om att en vanlig influensa orsakar 1000–2000 dödsfall bygger på skattningen genom modellering. Mot bakgrund av det ovan angivna ansåg redaktionen att den siffran var den mest relevanta för jämförelse.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden konstaterar att dödstalen för säsongsinfluensa varierar mellan de olika skattningsmetoderna och att det av handlingarna även framgår att mörkertalet när det kommer till konstaterade dödsfall i influensa troligtvis är stort. Nämnden kan mot den bakgrunden inte finna att programledarens svepande uttalande medför att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Kristina Åberg och Erik Fichtelius efter föredragning av Tamara Mivelli.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Tamara Mivelli

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.